

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ASETUS AMMATTIKORKEAKOULUJEN PERUSRAHOITUKSEN LASKENTAKRITEEREISTÄ

Pääasiallinen sisältö

Asetuksella ehdotetaan säädettäväksi ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli vastaisi pääosin voimassa olevan asetuksen mukaista rahoitusmallia mutta asetuksen säännöksiin ehdotetaan hallitusohjelman keskeisten korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden edistämiseen kytkeytyviä välttämättömiä muutoksia ammattikorkeakoulujen autonomiaa ja rahoituksen ennakoitavuutta samalla turvaten.

Vuodesta 2025 alkaen sovellettava ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli olisi perusrakenteeltaan samankaltainen kuin sopimuskaudella 2021—2024 voimassa oleva malli. Rahoitusmalli muodostuisi edelleen tuloksiin perustuvasta indikaattoripohjaisesta koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusosioista ja tulevaisuuden kyvykkyyksiä luovasta strategiarahoituksesta.

Koulutus- ja osaamistason nostamista koskevaa tavoitetta edistettäisiin uusien ensikertaisten opiskelijoiden määrää koskevalla uudella rahoitusperusteella. Suoritetuilla tutkinnoilla ja muulla kuin tutkintoon johtavalla koulutuksella säilyisi edelleen merkittävä rooli rahoituskriteereinä.

Koulutuskapasiteetin tehokkaamman käytön edistämiseksi useamman saman tasoisen tutkinnon suorittaneista opiskelijoista korkeakouluille kohdennettava rahoitus olisi nykyistä pienempi. Lisäksi läpäisyn parantamiseksi tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen painoarvoa nostettaisiin. Tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja opiskelijoilta saatava palaute koulutuksen laadusta säilyisivät rahoituskriteereinä.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan merkitystä korkeakoulujen rahoituksen kohdentamisessa vahvistettaisiin. Julkista rahoitusta täydentävän ulkopuolisen rahoituksen hankkimista kannustettaisiin vahvistamalla kansainvälisen kilpaillun T&K-rahoituksen ja yritysrahoituksen painoarvoa.

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2025. Ammattikorkeakoulujen vuosien 2025 ja 2026 rahoituksen laskentaan esitetään sisällytettäväksi muutosrajoitin, jolla on tarkoitus turvata ammattikorkeakouluja liian suurilta muutoksilta kuitenkin siten, ettei samalla liudenneta kohtuuttomasti tavoiteltuja kannustevaikutuksia.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Ammattikorkeakoululain (932/2014) 43 §:n 3 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammattikorkeakouluille perusrahoitusta laskennallisista perusteista ottaen huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja laajuus sekä muiden koulutuspoli-

tiikan ja tutkimus- ja kehittämisselityksen tavoitteiden perusteella. Pykälän 6 momentin sisältämän valtuussäännöksen mukaan 3 momentissa tarkoitettujen rahoitusperusteiden laskennasta ja keskinäisestä jakautumisesta annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Laskennallisin perustein myönnettävän rahoituksen perusteena olevista laskentakriteereistä säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Ammattikorkeakoululain 43 §:n 3 momentin mukaisten rahoitusperusteiden laskennasta ja keskinäisestä jakautumisesta säädetään ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014; jäljempänä ammattikorkeakouluasetus) 12–14 §:ssä. Osana korkeakoulujen rahoitusmallien uudistamista sopimuskaudelle 2025–2028 mainittuja säännöksiä on muutettu valtioneuvoston asetuksella ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (/2024) tukemaan hallitusohjelman tavoitteita ja ammattikorkeakoulujen autonomiaa. Valtioneuvoston asetus tulee voimaan vuoden 2025 alusta samanaikaisesti yliopistojen rahoitusmallia koskevien vastaavien muutosten kanssa. Osana korkeakoulujen rahoitusmallien uudistamista myös opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä ehdotetaan uudistettavaksi tukemaan hallitusohjelman tavoitteita.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä. Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti maaliskuussa 2023 yhdessä korkeakoulujen ja niiden henkilöstön ja opiskelijoiden sekä keskeisten sidosryhmien kesken työryhmän korkeakouluohjauksen ja korkeakoulujen valtionrahoituksen kohdentamisessa käytettyjen rahoitusmallien uudistamiseksi ([KK-OHRA-työryhmä](#)). Työryhmä teki joulukuussa 2023 ehdotuksensa korkeakoulujen valtionrahoituksen kohdentamisessa käytettyjen rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen ja niiden pohjalta ehdotukset tarvittavista säädösmuutoksista ([Ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valtakunnallisten rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen. Työryhmämuistio. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja: 2024: 4](#)).

KK-OHRA-työryhmän työtä on tukenut aiemmin vuonna 2023 valmistunut korkeakoulujen ohjaus- ja rahoituskäytänteiden kansainvälinen arviointi ([Evaluation of governance and funding practices used by Ministry of Education and Culture for steering Finnish Higher Education Institutions. Final report 2023. Kalle Nielsen, Zsuzsa Javorka, Kimmo Halme, Anne-Mari Järvelin, Gerwin Evers, Florian Berger, Amanda Bengtsson Jallow, Amber van der Graaf, Katri Haila & Kalle Piirainen](#)), jonka yhteydessä kuultiin laajasti korkeakouluyhteisöä ja sidosryhmiä. Opetus- ja kulttuuriministeriön tilaaman arvioinnin tavoitteena oli selvittää, miten ministeriön tulisi kehittää korkeakoulujen ohjausta ja rahoitusta muuttuvassa toimintaympäristössä, jotta se voisi parhaalla mahdollisella tavalla parantaa korkeakoulujen laatua ja vaikuttavuutta.

KK-OHRA-työryhmä hyödynsi myös OECD:n tekemiä selvityksiä, joissa on vertailtu Suomen korkeakoulujärjestelmää ja rahoituskäytänteitä muiden samankaltaisten järjestelmien kanssa ([OECD 2023. The future of Finland’s funding model for higher education institutions. OECD Education Policy Perspectives, No. 76](#) ja [OECD 2022. Expanding and steering capacity in Finnish higher education. Thematic policy](#)

[brief, OECD Education Policy Perspectives, No. 50](#)). Tavoitteena oli löytää mahdollisia hyviä käytänteitä ajankohtaisten politiikkatavoitteiden edistämiseksi.

Työryhmätyön aikana järjestettiin kaksi verkkokyselyä. Kevään 2023 kyselyssä korkeakoulu-yhteisöltä ja sidosryhmiltä kerättiin näkemyksiä siitä, miten korkeakoulujen ohjausta ja rahoituskannusteita tulisi kehittää. Syksyn 2023 kyselyssä kerättiin puolestaan näkemyksiä siitä, kuinka vaikuttavina muutamit KK-OHRA-työryhmässä esillä olleet kannusteet nähtiin. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti vuonna 2023 neljä kaikille avointa Teams-tilaisuutta, joissa oli mahdollista saada tietoa ja käydä keskustelua ohjaus- ja rahoituskäytänteiden valmistelusta.

KK-OHRA-työryhmän alustavia ehdotuksia ja keskeisiä korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita käsiteltiin korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaarissa marras-joulukuun vaihteessa 2023. Tilaisuudessa oli edustettuna korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon lisäksi henkilöstö- ja opiskelijajärjestöjen ja keskeisten sidosryhmien edustajia.

KK-OHRA-työryhmän ehdotuksiin perustuvat asetusluonnokset olivat lausuntokierroksella 23.1.2024–20.2.2024. Neljän viikon lausuntoaika perustuu asian kiireellisyteen sekä siihen, että esitys vastaa osallistavasti valmisteltuja työryhmän ehdotuksia. Ehdotukset julkistettiin 15.12.2023, joten lausunnonantajilla on ollut mahdollisuus perehtyä ehdotuksiin noin kahden kuukauden ajan. Lausuntoa pyydettiin --- (täydennetään lausuntokierroksen jälkeen).

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Ammattikorkeakoululain 43 §:n 3 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammattikorkeakouluille perusrahoitusta laskennallisin perustein ottaen huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja laajuus sekä muiden koulutuspolitiikan ja tutkimus- ja kehittämispolitiikan tavoitteiden perusteella.

Ammattikorkeakoululain 43 §:n 3 momentin mukaisten rahoitusperusteiden laskennasta ja keskinäisestä jakautumisesta säädetään ammattikorkeakouluasetuksen 12–14 §:ssä. Mainittuja säännöksiä on muutettu x.x.2024 valtioneuvoston ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (xxx/2024), joka tulee voimaan 1.1.2025.

Vuodesta 2025 alkaen sovellettava ammattikorkeakouluasetuksen mukainen ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli on perusrakenteeltaan samankaltainen kuin sopimuskaudella 2021—2024 voimassa oleva malli. Rahoitusmalli muodostuu edelleen tuloksiin perustuvasta indikaattoripohjaisesta koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusosion ja tulevaisuuden kyvykkyyksiä luovasta strategiarahoituksesta. Perusrahoitus kohdennetaan edelleen yhtenä kokonaisuutena ammattikorkeakouluille. Ammattikorkeakoulut päättävät jatkossakin itsenäisesti niille myönnetyn rahoituksen käytöstä omien käytänteidensä mukaisesti.

Ammattikorkeakouluasetuksen 12 §:n (xx/2024) 1 momentin mukaan ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta 95 prosenttia määräytyy jatkossakin toiminnan laa-

dun, vaikuttavuuden ja laajuuden perusteella. Muiden koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteiden sekä tutkimus- ja kehittämisselityksen tavoitteiden perusteella määräytyvä rahoitusosuus on 5 prosenttia, kuten nykyisinkin. Pykälän 2 momentin mukaan toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja laajuuden perusteella määräytyvä osuus rahoituksesta jakaantuu edelleen koulutuksen perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka uudessa rahoitusmallissa on 75 prosenttia koko perusrahoituksesta (nykyisin 76 prosenttia), sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka on 20 prosenttia koko perusrahoituksesta (nykyisin 19 prosenttia).

Ammattikorkeakouluasetuksen 13 §:n (xx/2024) 1 momentin mukaan koulutuksen perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu jatkossakin suoritettuihin ammattikorkeakoulututkintoihin, ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin ja opintopisteisiin, ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllistymiseen ja uraseurantaan sekä opiskelijapalautteeseen. Näiden rahoitusperusteiden lisäksi koulutus- ja osaamistason nostamista koskevaa hallitusohjelman tavoitetta on edistetty uusien ensikertaisten opiskelijoiden määrää koskevalla uudella rahoitusperusteella.

Pääministeri Orpon hallitusohjelma korostaa koulutustason nostamiseksi tarvetta suunnata korkeakoulutusta aiempaa voimakkaammin ensimmäistä tutkintoa suorittaville ja vahvistaa koulutuksen läpäisyä. Rahoitusjärjestelmän on tuettava myös tutkintoja pienempien osaamiskokonaisuuksien suorittamista. Korkeakoulujen profiloitumisen tukemista on jatkettava, jotta voimavarat käytettäisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Korkeakouluja kannustetaan kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä löytämään tutkimusalat ja omat vahvuusalat, joilla ne voivat tavoitella maailman kärkeä. Välttämätöntä on varmistaa osaajien saatavuus ja riittävät koulutusmäärät sekä Suomen houkuttelevuus ulkomaisten osaajien näkökulmasta. Tavoitteena on Suomeen ohjautuvan EU:n T&K-rahoituksen kaksinkertaistaminen ja korkeakoulujen ja yritysten välisen tutkimusyhteistyön vahvistaminen.

Korkeakoulujen ohjaus- ja rahoituskäytänteiden kansainvälisen arvioinnin mukaan nykyisessä ohjausjärjestelmässä yhdistyy korkeakoulujen vahva autonomia ja tehokkuutta painottava rahoitusmalli. Järjestelmä pyrkii säilyttämään nykytilaa. Muutokset ovat tarpeen, jos ohjauksessa halutaan painottaa nykyistä enemmän katsetta tulevaisuuteen. Arvioinnin mukaan rahoituksen periaatteet tunnetaan hyvin korkeakouluissa ja rahoitusmallilla on merkittävä vaikutus myös korkeakoulujen autonomian piirissä oleviin päätöksiin. Yleisellä tasolla rahoitusmallia pidetään toimivana ja läpinäkyvänä verrattuna muihin vaihtoehtoihin. Arvioinnin perusteella muutostarpeita on nähty rahoitusmallin strategiarahoitusosuudessa korkeakoulujen autonomian ja yhteistyön vahvistamiseksi sekä rahoituskannusteiden luomiseksi rahoituspohjan laajentamiseksi julkisen rahoituksen rinnalle.

Arvioinnin johtopäätöksiä on otettu jo huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välisissä ohjauskäytänteissä. Sopimuskauden 2025–2028 valmisteluohjeessa ministeriön ja korkeakoulujen välisen sopimuksen sisällössä on korkeakoulujen yhteisiä tavoitteita lukuun ottamatta lähdetty liikkeelle korkeakoululähtöisesti ja profiloitumista vahvistaen.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vaikutukset ja vaikuttavuus toteutuvat useimmiten vasta pitkällä aikavälillä. Näin huomiota on kiinnitetty kannusteiden ohjausvaikutusten selkeyteen, korkeakoulujen omaehtoisen strategisen kehittämisen edistämiseen sekä korkeakoulujen yhteistyön, innovaatiokyvykkyyden ja joustavuuden lisäämiseen toimintaympäristön muutoksiin reagoimisessa.

Osana korkeakoulujen rahoitusmallien uudistamista myös opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä ehdotetaan uudistettavaksi tukemaan hallitusohjelman tavoitteita. Uutta asetusta sovellettaisiin vuoden 2025 alusta.

Koulutus- ja osaamistason nostamista koskevaa tavoitetta edistettäisiin uusien ensikertaisten opiskelijoiden määrää koskevalla uudella rahoitusperusteella. Suoritetuilla tutkinnoilla ja muulla kuin tutkintoon johtavalla koulutuksella säilyisi edelleen merkittävä rooli rahoituskriteereinä.

Koulutuskapasiteetin tehokkaamman käytön edistämiseksi useamman saman tasoisen tutkinnon suorittaneista opiskelijoista korkeakouluille kohdennettava rahoitus olisi nykyistä pienempi. Lisäksi läpäisyn parantamiseksi tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen painoarvoa nostettaisiin. Tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja opiskelijoilta saatava palaute koulutuksen laadusta säilyisivät rahoituskriteereinä.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan merkitystä korkeakoulujen rahoituksen kohdentamisessa vahvistettaisiin. Julkista rahoitusta täydentävän ulkopuolisen rahoituksen hankkimista kannustettaisiin vahvistamalla kansainvälisen kilpaillun T&K-rahoituksen ja yritysrahoituksen painoarvoa.

4 Pääasialliset vaikutukset

Vuonna 2024 valtion ammattikorkeakoulujen toimintaan kohdennettava ammattikorkeakoululain mukainen rahoitus on noin 1 001 miljoonaa euroa, josta laskennallisena perusrahoituksena kohdennetaan 914 miljoonaa euroa. Tämä opetus- ja kulttuuriministeriön kautta kanavoituva perusrahoitus kattaa keskimäärin 80 prosenttia ammattikorkeakoulujen kokonaisrahoituksesta. Ammattikorkeakoulujen perusrahoituksella turvataan kaikille ammattikorkeakouluille resurssit lakisääteisten tehtävien hoitamiseen ja edellytykset toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Rahoitusmalli korostaa ammattikorkeakoulujen toiminnan pitkäjänteistä luonnetta, rahoituskehityksen vaikutusta ja toiminnan tuloksellisuutta. Rahoitusmalli kannustaa strategiseen kehittämiseen siten, että keskimääräistä tuloksellisemmat, tehokkaammat ja vaikuttavammat ammattikorkeakoulut hyötyvät.

Uusien ensikertaisten opiskelijoiden määrää koskevalla uudella laskentakriteerillä edistettäisiin koulutus- ja osaamistason nostamista. Muutos kannustaisi ammattikorkeakouluja hyödyntämään täysimääräisesti käytettävissä olevia keinoja (muun muassa ensikertalaisten kiintiön koko, valintatavat eri hakijaryhmissä) ensikertalaisten osuuden kasvattamiseksi. Rahoitusmallissa huomioitavaan uusien ensikertaisten opiskelijoiden määrään ei sisällytettäisi lukuvuosimaksuvelvollisia opiskelijoita eikä tilauskoulutusopiskelijoita. Tämä kannustaisi ammattikorkeakouluja suuntaamaan

aloituspaikkoja erityisesti suomen- tai ruotsinkieliseen koulutukseen. Uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärää koskevan uuden laskentakriteerin painoarvo olisi 3 %, joka toteutettaisiin siirtona avoimessa korkeakouluopetuksessa, erillisinä opintoina, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettuja opintopisteitä koskevasta rahoitustekijästä (3 % -yksikköä), jonka painoarvo olisi esityksen mukaan 5 % (nykyisin 8 %). Jatkuvan oppimisen kannusteet rahoitusmallissa säilyisivät kuitenkin riittävinä, ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen valmistelu liittyen avoimen korkeakoulutuksen maksujen enimmäismäärän korottamiseen. Ehdotuksessa ensikertaisten opiskelijoiden rahoitustekijä huomioidaan muista indikaattoreista poiketen yhden vuoden toteuman mukaisena. Tästä johdun ko. tekijä voi tulevaisuudessa aiheuttaa suhteellisen paljon vuositason muutoksia ammattikorkeakoulujen rahoitusosuuksien välillä.

Koulutuskapasiteetin käyttö tehostuisi ja koulutuksen läpäisy paranisivat ehdotettujen tutkintoja koskevien kerroinmuutosten seurauksena. Korkeakouluilla olisi myös aiempaa vahvempi kannuste opiskelijoiden ohjaus- ja tukipalvelujen kehittämiseen.

Ulkopuolista tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitusta koskevan laskentakriteerin painoarvon kasvattamisella sekä yritysrahoitusta ja kansainvälistä tutkimusrahoitusta koskevalla uudella kertoimella luotaisiin ammattikorkeakouluille aiempaa vahvemmat kannusteet julkista rahoitusta täydentävän ulkopuolisen rahoituksen hankkimiseen. Tätä kautta rahoituspohja monipuolistuisi ja myös EU-rahoituksen kotiuttaminen vahvistuisi.

Ammattikorkeakoulujen toiminta on pitkäjänteistä ja muutokset aikasykliltään hitaita johdun erityisesti pitkästä tutkintokoulutuksesta ja pitkäjänteisestä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Näin ollen myöskään rahoitustason muutokset eivät voi olla mallimuutoksen johdosta nopeita, vaan niiden vaikutus syntyy pidemmällä aikavälillä toiminnan suuntautumisen myötä.

Yksittäisten indikaattorien laskentaan kohdistuneet muutokset eivät aiheuta juurikaan muutoksia ammattikorkeakoulujen välisiin rahoitussuhteisiin. Yksittäisten indikaattorien painoarvojen muutoksista eniten vaikutusta on jatkuvan oppimisen indikaattorin painoarvon pienentämisellä.

Useimmilla ammattikorkeakouluilla rahoitusmallin muutos ei aiheuta suurta muutosta rahoitukseen nykymalliin verrattuna. Yhdeksällä ammattikorkeakoululla koulutus ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen muutoksen arvioidaan olevan vaihteluvälillä -1 % ja 1 % suhteessa nykymallin mukaiseen rahoitukseen ja 16:sta välillä -1,5 ja 1 %. Ammattikorkeakoulujen osalta merkittävin rahoituksen alenema koelaskennan perusteella on -3,4 % (XAMK) ja merkittävin rahoituksen kasvu 3,6 % (Centria) suhteessa kyseisen ammattikorkeakoulun rahoitukseen nykymallilla. Ehdottavaan asetukseen sisältyvä siirtymäsäännös rajoittaisi kuitenkin muutosta vuosina 2025 ja 2026 niiden ammattikorkeakoulujen osalta, joiden rahoitus laskisi yli 3 %.

Yksittäisen ammattikorkeakoulun todellisten rahoitusmuutosten suuruus tarkentuu keväällä 2024 rahoituskehysten varmistuessa ja rahoituslaskennassa huomioon otettavien uusimpien toteumatietojen valmistuessa. Rahoitusmalliin esitetty kahden vuo-

den muutosrajoitin poistaa kohtuuttomat muutokset. Lisäksi osa arvioidusta euro-määräisestä vähennyksestä pienenee rahoituskehyyksen kasvaessa korkeakouluindek-sien huomioon ottamisen perusteella. Korkeakoulun rahoitustasoon tulee vaikutta-maan myös strategiarahoituksen kohdentuminen, josta ammattikorkeakoulujen kanssa neuvotellaan keväällä 2024.

5 Lausuntopalaute

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 § *Koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteerit*

Pykälän *1 momentissa* määriteltäisiin ammattikorkeakouluasetuksen 13 §:n 1 mo-mentin mukaisen koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteerit.

Momentin *1 kohdan* mukaan laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulussa kalente-rivuonna aloittaneiden uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärä, lukuun otta-matta tilauskoulutukseen otettuja opiskelijoita ja lukuvuosimaksuvelvollisia opiskeli-joita. Laskentakriteeri olisi uusi ja se perustuisi 1.1.2025 voimaan tulevaan ammatti-korkeakouluasetuksen 13 §:n muutokseen (xxx/2024, x.x.2024), jonka mukaan kou-lutuksen rahoitusosuus perustuu muun ohella uusiin opiskelijoihin, jotka eivät ole ai-kaisemmin suorittaneet Suomen koulutusjärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa. Ehdotettavan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisilla uu-silla ensikertaisilla opiskelijoilla tarkoitettaisiin asetuksen 1 §:n 2 momentin mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa aloittaneita opiskelijoita, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen korkeakoulujärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelu-paikkaa.

Momentin *2 kohdan* mukaan laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulussa kalente-rivuonna suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä lukuun ottamatta tilauskoulutuksessa suoritettuja tutkintoja, kuitenkin enintään sopimuskaudelle ase-tettua koulutusalarhyymittäistä tutkintotavoitetta vastaavaan rahoitusrajaan saakka. Laskentakriteeri vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mu-kaista laskentakriteeriä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulun välisissä neuvotteluissa sovi-tun tutkintotavoitteen ylittävistä tutkinnoista ei jatkossakaan myönnettäisi valtionra-hoitusta, millä varmistetaan koulutuksen kohdentuminen työvoimatarpeen kannalta keskeisille aloille. Ammattikorkeakouluja halutaan edelleen kannustaa suuntaamaan koulutusta ja tutkintoja osaamis- ja työvoimatarpeiden mukaisesti. Opetus- ja kult-

tuuriministeriön mahdollisuus ohjata valtakunnallista korkeakoulutustarjontaa on ollut keskeinen väline rahoitusmallin ei-toivottavien vaikutusten vähentämiseksi. Edelleen on nähty tarpeellisenä sopia alakohtaisista koulutusmääristä ja säilyttää yhteys tavoitteiden ja määrärahojen välillä tutkintomäärien koulutusalaryhmittäisellä rahoitusrajalla. Tällä on tarkoitus rahoitusoptimoinnin sijaan kannustaa rahoituksen suuntaamista osaamistarpeiden sekä koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden perusteella. Rahoitusrajan roolia korkeakoulujen ohjauksessa on jatkossa tarpeen tarkastella tarkemmin ottaen huomioon tarve edelleen turvata ministeriön mahdollisuudet koulutustarjonnan ohjaamiseen. Ylikoulutus (tai koulutuksen alihyödyntäminen) on Suomessa kansainvälisesti vertaillen vähäistä. Ylikoulutuksen välttämiseksi on tarpeen ennakoiteihin perustaen tarkoin harkita mille koulutusaloille korkeakoulutuksen laajentaminen kohdennetaan.

Tilaukoulutuksessa suoritettuja tutkintoja ei jatkossakaan huomioitaisi laskettaessa tutkintojen lukumäärää. Tilaukoulutus on ammattikorkeakoulujen liiketoimintaa, jonka järjestämisestä ammattikorkeakoulun on ammattikorkeakoululain 13 §:n mukaan perittävä koulutuksen tilaajalta vähintään siitä aiheutuvat kustannukset kattava maksu.

Ammattikorkeakoululain 13 a §:n mukaisesti perittävillä lukuvuosimaksuilla, joiden ei tarvitse voimassa olevan lainsäädännön mukaan kattaa kaikkia koulutuksen järjestämisen kustannuksia, ei jatkossakaan olisi vähentävää vaikutusta ammattikorkeakouluille myönnettävään valtionrahoitukseen. Täyskatteellisia lukuvuosimaksuja koskevaa lainsäädäntöä valmistellaan parhaillaan opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa työryhmässä ([asettamispäätös 18.8.2023, VN/23673/2023](#)). Valmistelun tässä vaiheessa on arvioitu, että täyskatteellisia lukuvuosimaksuja koskevat säännökset voisivat tulla voimaan 1.8.2026 ja ne koskisivat vasta tämän jälkeen opintonsa aloittavia. Opiskelijat sitovat kuitenkin korkeakoulujen resursseja. Joillakin korkeakouluilla EU/ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden osuus on merkittävä. Sopimuskaudella 2025–2028 ei ehdi merkittävässä määrin tulla täyskatteellisia lukuvuosimaksuja maksavia opiskelijoita (vuoden 2028 rahoitusta määritettäessä käytetään vuosina 2024–2026 suoritettuja tutkintoja). Sopimuskaudesta 2029–2032 eteenpäin on arvioitava erikseen, onko vielä perusteita lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden suorittamien tutkintojen tai muihin ao. opiskelijoihin liittyviin indikaattoreihin huomioon ottamiselle rahoituslaskennassa. Korkeakouluilla on myös viisi vuotta aikaa varautua mahdolliseen muutokseen.

Momentin 3 kohdan mukaan laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulun avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, erillisinä opintoina, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä lukuun ottamatta asianomaisen ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijoiden ja ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden suorittamia opintopisteitä. Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 2 kohtaa. Ensikertalaisten aseman parantamiseen tähtäävien toimenpiteiden ohella on välttämätöntä kehittää muita koulutusvaihtoehtoja ja niiden tarjontaa tutkinnon jo suorittaneille. Ammattikorkeakoulut voivat lisätä tutkintojen osien tarjontaa avoimena ammattikorkeakouluopetuksena, erillisinä opintoina ja maksullisena palvelutoimintana. Myös erikoistumiskoulutuksen tarjontaa voidaan kehittää ja laajentaa työelämässä olevien tarpeisiin. Korkeakoulut ja eri sidosryhmät ovat nähneet, että jatkuvan oppi-

misen rahoituksen olisi tultava korkeakoulujen rahoituskehyksen ulkopuolelta. Jatkuvan oppimisen säilyttäminen rahoitusmallissa on edelleen perusteltua, koska lyhyellä aikavälillä ei ole nähtävissä, että rahoitus tulisi kokonaisuudessaan korkeakoulukehyksen ulkopuolelta. Korkeakouluille tarvitaan edelleen kannusteita tutkintojen ja niiden osien tuottamiseen ja jatkossa myös yhä enemmän pienten osaamiskokonaisuuksien konseptin ja koulutussisältöjen kehittämiseen työelämäyhteistyössä.

Esitettävän asetuksen 1 §:n 7 *momentissa* säädettäisiin uudesta rajauksesta, jonka mukaan 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa opintopisteissä huomioitaisiin vuonna 2024 tai sen jälkeen suoritetuista opintopisteistä vain ne, joiden suorittajalla on suomalainen henkilötunnus.

Asetuksen 1 §:n 1 momentin 4 *kohdan* mukaan laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna ammatillisen opettajankoulutuksen opintokokonaisuuden suorittaneiden lukumäärä. Laskentakriteeri vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista laskentakriteeriä.

Momentin 5 *kohdan* mukaan laskentakriteerinä olisi korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä. Tämän laskentakriteerin osalta opintojen tuottajakorkeakoulu saa laskea suoritettujen opintopisteet hyväkseen. Ammattikorkeakoulu, joka myöntää tutkinnon, rahoitus kohdentuu momentin 2 ja 3 kohdan mukaisesti suoritettujen tutkinnon perusteella. Laskentakriteeri vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaista kriteeriä.

Momentin 6 *kohta* vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 5 kohtaa. Laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulussa valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlaskettu määrä kalenterivuonna.

Momentin 7 *kohta* vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 6 kohtaa. Laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna ammattikorkeakoulukorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa, vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Momentin 8 *kohta* vastaisi voimassa olevan asetuksen 7 kohtaa. Laskentakriteerinä olisi ammattikorkeakoulussa valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlaskettu määrä kalenterivuonna.

Pykälän 2 *momentissa* määriteltäisiin pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen ensikertaiset opiskelijat. Sen mukaan uusilla ensikertaisilla opiskelijoilla tarkoitettaisiin ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa aloittaneita opiskelijoita, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen korkeakoulujärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa.

Pykälän 3 *momentissa* määriteltäisiin pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen koulutusalaryhmät. Ryhmät vastaisivat sisällöltään voimassa olevan asetuksen 1 §:n 2 momentissa määriteltyjä ryhmiä. Koulutusalaryhmiä koskevaa terminologiaa on kuitenkin täsmennetty vastaamaan Tilastokeskuksen kansallisen koulutusluokituksen terminologiaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärän painottamisesta tutkinnon suorittamisajaa ja toisen saman tasoisen tutkinnon suorittamista koskevilla kertoimilla. Momentin mukaan tutkintojen lukumäärää laskettaessa ammattikorkeakoululain 14 §:ssä tarkoitettussa tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1,8 (nykyisin 1,5). Enintään 12 kuukautta tavoitteellista suorittamisajaa pidemmässä ajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1,3, kuten voimassa olevassa asetuksessakin. Tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen kertoimen korottamisella on tarkoitus parantaa ammattikorkeakoulujen kannustimia läpäisyä edistävien käytäntöjen edelleen kehittämiseen ja käyttöönottoon. Sekä kansainvälisessä että kotimaisessa tutkimuksessa on havaittu, että korkeakoulut voivat edistää opiskelijoiden läpäisyä omilla käytännöillään. Korkeakoulut ovat viime vuosina lisänneet opintojen edistymisen seurantaan sekä opiskelijoiden ohjausta ja tukea läpäisyn parantamiseksi. Yksilötason kannuste tavoiteaikaiseen tutkinnon suorittamiseen on opintotukilain (65/1994) mukainen opintolainahyvitys, johon korkeakouluopiskelija on oikeutettu suoritettuaan tutkinnon määrääjässä.

Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin saanut samassa ammattikorkeakoulussa samaa tutkintoa koskevan opiskeluoikeuden tai siirtynyt suorittamaan tutkintoa siirto-opiskelijana, opintojen suorittamisajan laskenta aloitettaisiin opiskelijan ensimmäisen opiskeluoikeuden alusta. Joissakin ammattikorkeakouluissa on käytäntönä myöntää uusi opiskeluoikeus samaan tutkintoon sellaisille henkilöille, joilla aiemman samaan tutkintoon kohdistuvan opiskeluoikeuden määräaika on umpeutumassa. Ehdotettu laskentatavan tarkennus tarkoittaisi sitä, että tutkintojen suorittamisajan laskentaa rahoitusmallissa ei aloitettaisi samaan tutkintoon johtavissa opinnoissa uudelleen vaan ensimmäisen opiskeluoikeuden alusta.

Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon, toista tutkintoa painotettaisiin lisäksi kertoimella 0,5 (nykyisin 0,7). Kertoimen alentamisen tarkoituksena on tukea korkeakoulupaikkojen tarkoituksenmukaista käyttöä ja edistää ensikertaisten opiskelijoiden osuuden kasvattamista. Tutkintokoulutuksesta syntyvä hyöty julkiseen talouteen on tutkimustiedon perusteella merkittävästi suurempi ensimmäisen tutkinnon kohdalla verrattuna toiseen saman tasoiseen tutkintoon. Tärkeää koulutustason nostotavoitteen saavuttamisen kannalta olisi, että mahdollisimman moni saisi mahdollisuuden korkeakoulututkinnon suorittamiseen. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukainen uusien ensikertaisia opiskelijoita koskeva laskentakriteeri ja sen maltillinen rahoitusosuus sekä toisen saman tasoisen tutkinnon kertoimen alentaminen olisivat toisiaan täydentäviä toimia. Toista tutkintoaan suorittavat voivat ainakin osin hyväksilukea aiempia opintojaan osaksi uutta, erityisesti saman tai lähialan tutkintoa, jolloin ammattikorkeakoulun näkökulmasta he tarvitsevat oletettavasti ensikertaisia opiskelijoita vähemmän opetus- ja ohjausresursointia korkeakouluilta. Toisaalta esimerkiksi sote-sektorilla on pätevyysvaatimuksia, joiden seurauksena tutkintokoulutus on ainoa mahdollisuus kouluttautua esim. sairaanhoitajasta ensihoitajaksi. Osalla opiskelijoista myös oman alan hyvin varhaisessa vaiheessa tehty alanvalinta tuo tarpeen kouluttautua uudelleen toiselle alalle. Kiinnostuksen kohteen muuttamisen lisäksi kyse voi olla myös erilaisista työllistymisongelmista, jotka liittyvät

alaan tai esimerkiksi opiskelijan terveydentilan tai elämäntilanteen muutoksiin. Tutkintoa pienempien osaamiskokonaisuuksien kehittämistyö on vielä alkuvaiheessa ja se ei ehdi vaikuttamaan tulevan sopimuskauden aikana koulutusmahdollisuuksien kehittymiseen tai opiskelijoiden haluun hakeutua lyhyempiin koulutuksiin. Korkeakoulut ovat nähneet, että niillä on vain rajalliset mahdollisuudet ottaa huomioon uusien opiskelijoiden tausta opiskelijavalinnassa tai estää useamman tutkinnon suorittamista. Tästä syystä on perusteltua, että rahoituksen kohdennuksessa huomioidaan jatkossakin myös toisen saman tasoisen tutkinnon suorittaneet, vaikkakin nykyistä pienemmällä kertoimella. Samanaikaisesti ensikertalaisten asemaa parantavien toimien kanssa on vahvistettava mahdollisuuksia saada tarvittavaa osaamisen päivitystä muuten kuin tutkintokoulutuksen kautta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tutkintojen alakohtaisista kertoimista. Tutkinnot jaettaisiin liitteen 3 kohdan mukaisesti kolmeen eri ryhmään, joista ryhmään A kuuluvien tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 3, ryhmään B kuuluvien tutkintojen lukumäärää kertoimella 1,75 ja ryhmään C kuuluvien tutkintojen lukumäärää kertoimella 1. Kertoimet vastaisivat suuruudeltaan voimassa olevan asetuksen mukaisia kertoimia. Kertoimilla huomioitaisiin jatkossakin erilaisten tutkintojen järjestämisestä aiheutuvia kustannus- ja muita eroja ja parannettaisiin ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksia osaamistarpeet huomioon ottaviin rakenneuudistuksiin. Osassa tutkintokoulutusta edellytetään huomattavia laitteistoinvestointeja opetuksen tueksi. Osalla aloista opetus puolestaan perustuu yksilö- ja pienryhmäopetukseen. Lisäksi erityisiä kustannuksia aiheutuu hyvin pienistä, mutta yhteiskunnan kannalta välttämättömistä koulutuksista, joiden järjestäminen on jatkossakin tarpeen varmistaa. Ammattikorkeakoulujen on kyettävä vastaamaan yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin ja tällöin tarvitaan kannusteita myös kalliimpien koulutusalojen kehittämiseksi. Alakerroinryhmittelyssä pääosa tutkinnoista kuuluisi ryhmään C, jota ei painotettaisi lainkaan.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin ammattikorkeakoulun tutkintotavoitetta vastaavan rahoitusrajan ylittävien tutkintojen poissulkemisesta rahoituksen laskennassa. Jos ammattikorkeakoulun kolmen vuoden tutkintototeuman keskiarvo ylittää 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun tutkintomäärien rahoitusrajan, rahoitusrajan mukaista koulutusalaryhmän tutkintomäärää painotettaisiin 4 ja 5 momentin mukaisten kertoimien keskiarvolla kaikista koulutusalaryhmän tutkinnoista. Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:n 5 momenttia.

Pykälän 7 momentin säännös olisi voimassa olevaan asetukseen nähden uusi. Sen mukaan 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa opintopisteissä huomioitaisiin vuonna 2024 tai sen jälkeen suoritetuista opintopisteistä vain ne, joiden suorittajalla on suomalainen henkilötunnus. Muutoksella ammattikorkeakouluja kannustetaan suuntaamaan avointa ammattikorkeakouluopetusta erityisesti Suomessa asuville tai muutoin Suomeen kiinnittyneille henkilöille. Suomalaisen henkilötunnuksen saa, jos oleskelee laillisesti Suomessa ja rekisteröinnille on peruste. Maahanmuuttoviraston myöntäessä ulkomaalaiselle oleskeluluvan tai oleskelukortin taikka rekisteröidessä oleskeluuikeuden, henkilötiedot rekisteröidään automaattisesti väestötietojärjestelmään ja samalla annetaan henkilötunnus. Myös verohallinto voi antaa henkilötunnuksen silloin, kun ulkomaalainen henkilö tarvitsee sitä verotuksellisista syistä aloittaessaan työskentelyn Suomessa. Suomalaisen henkilötunnuksen saaminen ei ole sidottu henkilön

kansalaisuuteen, vaan lailliseen oleskeluun Suomessa. Rahoituslaskennan opintosuoritteissa vain suomalaisen henkilötunnuksen omaavien huomioon ottaminen tarkoittaa todennäköisempää kiinnittymistä Suomeen ja osaamishyödyn kohdentumista suomalaisen työelämän kehittämiseen. Skaalautuvien digitaalisten opintokokonaisuuksien, ns. massa-MOOC:ien, tarjoaminen globaalisti on suomalaisissa korkeakouluissa vielä pieni, joskin nousussa oleva ilmiö. Massatoteutukset voisivat potentiaalisesti kasvattaa avoimina korkeakouluopintoina suoritettujen opintopisteiden määrää hyvin merkittävästi ja näin vähentää opintopistekohtaista kannustetta sekä kohdentaa rahoitusta korkeakoulujen välillä hyvinkin ennakoimattomasti. Ammattikorkeakouluille kohdennettavan valtionrahoituksen laskentakriteerit ja niiden määrittelyt eivät rajoita suomalaisten tai ulkomaalaisten opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksia, vaan ainoastaan määrittävät rahoituslaskennassa huomioon otettavat opintosuoritteet. Suomen korkeakoulujärjestelmä perustuu jatkossakin avoimuuden, kansainvälisyyden ja vastuullisuuden periaatteille. Ammattikorkeakoulut voivat ammattikorkeakoululain 10 §:n 1 momentin mukaisesti tarjota tutkintojen osia sisältävää koulutusta halutesa myös liiketaloudellisesti hinnoiteltuna täydennyskoulutuksena, jolloin koulutuksen kustannukset kattaa täysimääräisesti opiskelija tai esimerkiksi tämän työnantaja.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin tarkemmin 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetusta opiskelijapalautekyselystä voimassa olevaa asetusta vastaavasti. Momentin mukaan opiskelijapalautekyselyssä opiskelijat, jotka ovat suorittaneet ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvat opinnot, vastaavat liitteen 4 kohdan mukaisiin väittämiin ja kysymyksiin. Ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvat opinnot suorittaneet vastaavat harjoittelua koskeviin väittämiin ja kysymyksiin. Väittämiin ja kysymyksiin annetut vastaukset pisteytetään liitteen 5 kohdan mukaisesti

Pykälän 9 momentin mukaan 1 momentin 7 kohdan mukaisessa työllisten määrän laskennassa yrittäjiksi työllistyneiden määrää painotettaisiin kertoimella 2, kuten nykyisinkin.

Pykälän 10 momentissa säädettäisiin 1 momentin 8 kohdan mukaisesta uraseurantakyselystä voimassa olevaa asetusta vastaavasti. Uraseurantakyselyssä viisi vuotta ennen tilastovuotta ammattikorkeakoulututkinnon tai ylempään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet vastaavat liitteen 6 kohdan mukaisiin väittämiin ja kysymyksiin. Väittämiin ja kysymyksiin annetut vastaukset pisteytetään liitteen 6 kohdan mukaisesti.

Pykälän 11 momentin mukaan 1 §:n mukaisten laskentakriteereiden keskinäiset painotukset määräytyisivät liitteen 1 kohdan mukaisesti.

2 § Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteerit

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin ammattikorkeakouluasetuksen 13 §:n 2 momentin mukaisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteerit voimassa olevaa asetusta vastaavasti.

Momentin *1 kohdan* mukaan laskentakriteerinä olisi tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolinen rahoitus, Tilastokeskuksen tekemän ulkopuolisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan määritelmän mukaan. Laskentakriteeri vastaisi voimassa olevan asetuksen 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista laskentakriteeriä.

Momentin *2 kohdan* mukaan laskentakriteerinä ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä. Laskentakriteeri vastaisi voimassa olevan asetuksen 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista laskentakriteeriä.

Momentin *3 kohdan* mukaan laskentakriteerinä olisi julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taideteollisen tuotannon, audiovisuaalisten aineistojen sekä tieto- ja viestintätekniisten ohjelmien lukumäärä. Laskentakriteeri vastaisi voimassa olevan asetuksen 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista laskentakriteeriä.

Pykälän *2 momentin* mukaan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta ulkopuolisesta rahoituksesta painotettaisiin kertoimella 1,3 niitä rahoituksia, jotka on ilmoitettu seuraavissa opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimusrahoitusta koskevan tiedonkeruun luokissa:

- 1) suoraan Euroopan unionilta tuleva puiteohjelmärahoitus tai muu laadullisesti kilpailtu EU-rahoitus;
- 2) muu EU-rahoitus;
- 3) ulkomaiset rahastot ja säätiöt;
- 4) kansainväliset järjestöt;
- 5) muu ulkomainen rahoitus;
- 6) kotimaiset yritykset;
- 7) ulkomaiset yritykset.

Säännöksen mukaisella kertoimella tuettaisiin kansallisia TKI –tavoitteita kannustaen ammattikorkeakouluja kansainvälisen T&K-rahoituksen ja yritysrahoituksen hankkimiseen. Voimassa olevan asetuksen mukaisessa ammattikorkeakoulusektorin rahoituslaskennassa tällä hetkellä huomioon otettavat tutkimusrahoituksen rahoituslähteet ovat samanarvoisia.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin siitä, mitä pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetaan julkaisulla. Momentti vastaisi sisällöllisesti voimassa olevan asetuksen 2 §:n 2 momenttia, mutta sitä täsmennettäisiin vastaamaan opetus- ja kulttuuriministeriön tiedonkeruun muuttuneita käsitteitä. Muutokset olisivat teknisiä.

Pykälän *4 momentin* mukaan julkaisutiedonkeruun luokkiin E1-E3, F ja I kuuluvien julkaisujen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 0,4. Säännös olisi voimassa olevaan asetukseen nähden uusi. Koulutustehtävien ohella ammattikorkeakoulujen lakisääteisenä tehtävänä on harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa. Uudella kertoimella painotettaisiin ammatillista ja tieteellistä julkaisutoimintaa. Julkaisutoiminnan sisällössä on edelleen vahvasti esillä aluekehittämisen ja työelämälähtöisyyden näkökulmat. Samalla on tunnistettu, että nykyinen yhden kertoimen käyttäminen ei riittävästi huomioi eri tyyppisten julkaisujen tuottamiseen käytettyä työpanosta ja on näin myös alttiimpi lyhyen aikavälin osaoptimoinnille.

Pykälän 5 *momentin* mukaan avoimesti saatavilla olevia 3 momentissa tarkoitettuihin luokkiin A1-A4, B1-B3, C1-C2, D1-D6 ja E1-E3 kuuluvia julkaisuja painotettaisiin kertoimella 1,2, kuten nykyisinkin. Avoimesti saatavilla olevalla julkaisulla tarkoitetaan julkaisua, jotka on opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja koskevassa tiedonkeruussa merkitty kokonaan avoimella julkaisukanavalla tai osittain avoimella julkaisukanavalla ilmestyneeksi avoimesti saatavilla olevaksi julkaisuksi taikka rinnakkais-tallennetuksi julkaisuksi. Momentin sanamuotoa täsmennettäisiin vastaamaan opetus- ja kulttuuriministeriön tiedonkeruun muuttuneita käsitteitä. Kertoimella säilytettäisiin kannusteet avoimen julkaisemisen käytäntöihin.

Pykälän 6 *momentin* mukaan pykälän 1 momentissa tarkoitettujen laskentakriteereiden keskinäiset painotukset määräytyvät liitteen 2 kohdan mukaisesti.

3 § *Laskentakriteerien mukaisten tietojen päivittäminen*

Pykälän 1 *momentin* mukaan kaikkien nykyisten laskennallisten rahoitustekijöiden laskennassa käytettäisiin jatkossakin kolmen viimeisimmän saatavilla olevan tilastovuoden keskiarvoja. Säännös turvaa laskennallisen rahoituksen vakautta ja ennustettavuutta.

Pykälän 2 *momentin* mukaan uusia ensikertaisia opiskelijoita koskevan rahoitustekijän laskenta suoritettaisiin kuitenkin viimeisen käytettävissä olevan vuoden (kesäkuun tilanne) toteutuman perusteella. Rahoitustekijällä on tarkoitus tukea koulutusmäärien lisäämistä ja koulutustason nostoa vähentämällä korkeakoulutuksen kasautumista. Korkeakoulut saisivat mahdollisimman nopeavaikuttaisesti tukea uusista opiskelijoista aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

Kohdennus ammattikorkeakoulujen välillä tehtäisiin suoraan kunkin laskentakriteerin mukaisessa suhteessa, kuten nykyisinkin.

4 § *Voimaantulo*

Pykälä sisältäisi tavanomaisen voimaantulosäännöksen sekä säännöksen ammattikorkeakoulukohtaisesta rahoituksen muutoksen rajoittamisesta vuosina 2025 ja 2026.

Liite

1. *Koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset*

Liitteen kohdassa 1 määritettäisiin asetuksen 1 §:n 1 momentin mukaisten koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset. Rahoitusosuuden osuus koko perusrahoituksesta on ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen 12 §:n (xx/2024; x.x.2024) mukaisesti 75 prosenttia.

Asetuksen 1 §:n 1 momentin mukaisten laskentakriteereiden prosenttiosuudet koko perusrahoituksesta säilyisivät suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen

(56 %), ammatillisessa opettajankoulutuksessa suoritettujen opintojen (2 %), yhteistyöopintojen (1 %), uraseurannan (3 %) ja opiskelijapalautteen (3 %) osalta nykyisellään.

Uusien ensikertalaisten opiskelijoiden lukumäärää koskevan uuden laskentakriteerin painoarvo olisi 3 %, joka toteutettaisiin siirtona avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettuja opintopisteitä koskevasta rahoitustekijästä, jonka painoarvo olisi esityksen mukaan 5 % (nykyisin 8 %). Uusia ensikertaisia opiskelijoita koskevan laskentakriteerin ehdotettu painoarvo on riittävä vaikuttavuuden aikaansaamiseksi. Voimassa olevassa rahoitusmallissa jatkuvan oppimisen rahoitustekijän painoarvo suhteessa muihin koulutusosion tekijöihin on suuri, mistä johtuen siirto ensikertaisia opiskelijoita koskevaan uuteen rahoitustekijään voidaan toteuttaa tästä rahoitustekijästä. Ammattikorkeakoulututkintoja koskevan rahoitustekijän painoarvon säilyttämistä nykyisellään on pidetty tärkeänä. Jatkuvan oppimisen kannusteet rahoitusmallissa säilyisivät riittävinä, ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen valmistelu liittyen avoimen korkeakoulutuksen maksujen enimmäismäärän korottamiseen.

Työllistymistä 1 vuosi valmistumisen jälkeen koskevan laskentakriteerin prosenttiosuutta ehdotetaan laskettavaksi 2 %:iin (nykyisin 3 %). Tämä muutos perustuu ammattikorkeakouluasetuksen 12 §:n 2 momentin mukaiseen koulutuksen perusteella määräytyvän rahoitusosuuden ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyvän rahoitusosuuden keskinäisen suhteen muutokseen. Ammattikorkeakoulujen työllistymisosion 1 vuosi valmistumisen jälkeen koskevan työllistymistekijän rahoituksen jakauma korreloi tutkintotekijän rahoituksen jakauman kanssa. Tästä johtuen vähennys ehdotetaan kohdennettavaksi tähän tekijään. Uraseurantadataan perustuva työllisyyden seuranta tarjoaa laadullisen kriteerin rahoitusmalliin ja kannustaa muun muassa keräämään valmistuneilta laajasti tietoa ammattikorkeakoulun tarjoaman sisällön soveltuvuudesta työelämään.

2. *Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset*

Liitteen kohdassa 2 määritettäisiin asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaisten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset. Rahoitusosuuden osuus koko perusrahoituksesta on ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen 12 §:n (xx/2024; x.x.2024) mukaisesti 20 prosenttia.

Asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaisten laskentakriteereiden prosenttiosuudet koko perusrahoituksesta säilyisivät suoritettujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärän (6 %) ja julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taideteollisen tuotannon, audiovisuaalisten aineistojen sekä tieto- ja viestintätekniisten ohjelmien lukumäärän (2 %) osalta nykyisellään.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolista rahoitusta koskevan laskentakriteerin painoarvoa ehdotetaan nostettavaksi 12 %:iin (nykyisin 11 %). Laskenta-

kriteerin painoarvon nostamisen taustalla on tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toiminnan osuuden kasvattaminen ottaen huomioon vuonna 2024 ammattikorkeakoulujen harkinnanvaraisen rahoituksena käsitellyn ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan vahvistamisen määrärahan siirtyminen osaksi laskennallista rahoitusmallia. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan osuuden kasvattaminen yhdellä prosenttiyksiköllä on huomioitu tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolista rahoitusta koskevassa laskentakriteerissä. Tällä on haluttu tukea kansallisia TKI-tavoitteita kannustaen ammattikorkeakouluja ulkopuolisen tutkimusrahoituksen hankkimiseen.

3. *Ammattikorkeakoulussa suoritettujen tutkintojen ryhmät koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa*

Liitteen kohdassa 3 säädettäisiin tutkintojen yksityiskohtaisesta jakautumisesta asetuksen 1 §:n 5 momentissa tarkoitettuihin kolmeen ryhmään, joihin kuuluvia tutkintoja painotettaisiin eri kertoimilla eri alojen tutkintojen järjestämisestä aiheutuviin kustannus- ja muihin eroihin perustuen.

Ryhmään A (kerroin 3) kuuluvat tutkinnot vastaisivat voimassa olevan asetuksen ryhmään C (kerroin 3) kuuluvia tutkintoja. Ryhmään A kuuluu pieni joukko voimassa olevassa mallissa huomioituja tutkintoja ja muita erityisen kalliita kulttuuri- ja taidealan sekä muita yksittäisiä esimerkiksi erittäin pieniä ja siten kustannuksia aiheuttavia mutta yhteiskunnan kannalta välttämättömiä koulutuksia.

Ryhmään B (kerroin 1,75) kuuluvat tutkinnot vastaisivat voimassa olevan asetuksen ryhmään B (kerroin 1,75) kuuluvia tutkintoja, minkä lisäksi artemin tutkinto artemin (AMK) -tutkinto nostettaisiin samaan kerroinluokkaan 1,75 muotoilija (AMK) -tutkinnon kanssa. Koulutukset ovat kustannusvastaavuudeltaan lähellä toisiaan.

Kerroinluokan 1 tutkintoja ei erikseen listattaisi asetuksen liitteessä, vaan *ryhmään C* (kerroin 1) sisältyisivät kaikki sellaiset tutkinnot, jotka eivät sisälly ryhmään A (kerroin 3) tai B (kerroin 1,75). Muutos olisi tekninen eikä se vaikuttaisi korkeakoulujen välisiin rahoitussuhteisiin, mutta sillä vältettäisiin tarpeeton asetusmuutos tilanteessa, jossa otetaan käyttöön uusi tutkintonimike kesken sopimuskauden. Jos uudelle tutkintonimikkeelle tarvitaan kerroin 1,75 tai 3, se edellyttäisi kuitenkin liitteen 3 kohdan muuttamista.

4. *Koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämät*

Koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämät vastaisivat voimassa olevan asetuksen väittämiä eikä niihin ehdoteta muutoksia.

5. *Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämiin annettujen vastausten pisteytysasteikko*

Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämiin annettujen vastausten pisteytysasteikko vastaisi voimassa olevan asetuksen pisteytystaulukkoa eikä siihen ehdoteta muutoksia.

6. *Koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen uraseurantakyselyn väittämät ja kysymykset*

Koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen uraseurantakyselyn väittämät ja kysymykset vastaisivat voimassa olevan asetuksen väittämiä ja kysymyksiä eikä niihin ehdoteta muutoksia.

7. *Valtakunnallisen uraseurantakyselyn väittämiin ja kysymyksiin annettujen vastausten pisteytysasteikko*

Valtakunnallisen uraseurantakyselyn väittämiin ja kysymyksiin annettujen vastausten pisteytysasteikko vastaisi voimassa olevan asetuksen pisteytystaulukkoa eikä siihen ehdoteta muutoksia.

7 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025. Asetusta sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä ammattikorkeakouluille ammattikorkeakoululain 43 §:n mukaista perusrahoitusta vuodelle 2025.

Asetuksella kumottaisiin voimassa oleva ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä annettu opetus- ja kulttuuriministeriön asetus (117/2019).

Ammattikorkeakoulujen vuosien 2025 ja 2026 rahoituksen laskentaan esitetään sisällytettäväksi muutosrajoitin, jolla on tarkoitus turvata ammattikorkeakouluja liian suurilta muutoksilta kuitenkin siten, ettei samalla liuenneta kohtuuttomasti tavoiteltuja kannustevaikutuksia. Asetuksen voimaantulosäännöksen mukaan ammattikorkeakoulun rahoitus, joka ei sisällä strategiaperusteista rahoitusosuutta, voisi vähentyä yhteensä enintään 3 prosenttia verrattuna edellisen vuoden rahoituksen tasoon, joka on suhteutettu rahoitusvuonna käytettävissä olevaan laskennalliseen rahoitukseen. Rajauksen laskennasta aiheutuva mahdollinen alijäämä jaettaisiin ammattikorkeakoulujen kesken niiden rahoituksen suhteessa.

Esitys

Esitetään, että opetus- ja kulttuuriministeriö antaa asetuksen ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä.